

TA 2021/11 NIDAROS DOMKIRKE, TRONDHEIM

Nidaros domkirke, slutføring av sikringstiltak

Rostad, Synne Husby

Tittel TA 2021/11 Nidaros Domkirke, Trondheim Nidaros domkirke, slutføring av sikringstiltak	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 72/2022	Publiseringsdato 16.06.2022
	Prosjektnummer 1022105	Oppdragstidspunkt 14.06.2021
	Forsidebilde Nidarosdomen fasade nord – sikringstiltak ved kapittelhuset. Foto: NIKU.	
Forfatter(e) Rostad, Synne Husby	Sider 13	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Kjersti Tidemansen
Prosjektmedarbeider(e) Synne Husby Rostad
Kvalitetssikrer Ann Kathrin Jantsch

Oppdragsgiver(e) Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR)

Sammendrag I forbindelse med etablering av pullerter langs deler av fasaden til Nidarosdomen, ble det i juni 2021 håndgravd 32 gravehull for fundamentene. Hullene målte 0,4 x 0,4 m og det ble gravd i 0,4 meters dybde. Den arkeologiske overvåkingen viste at tiltaket hadde ingen direkte berøring av automatisk fredete kulturlag. Hullene hadde ingen påvisning av kulturlag, og det ble heller ikke gjort funn av middelaldersk karakter. Hull nummer 27 langs nordfasaden hadde påvisning av noen få menneskebein (løsfunn). Skjelettet materialet ble gjenbegravd i kanten av samme gravehull.

Emneord Middelalderbyen Trondheim, Nidaros domkirke, sikringstiltak, arkeologi, kirkegård, arkeologisk overvåking, pullert, skjeletter, graver, automatisk fredete kulturlag

Avdelingsleder

Lise-Marie Bye Johansen

Innholdsfortegnelse

1	Administrativt	6
1.1	Arkeologiske opplysninger.....	~~7~~ 76
2	Overvåkingen	7
3	Oppsummering	11
4	Vedlegg: Kartutsnitt Askeladden	12

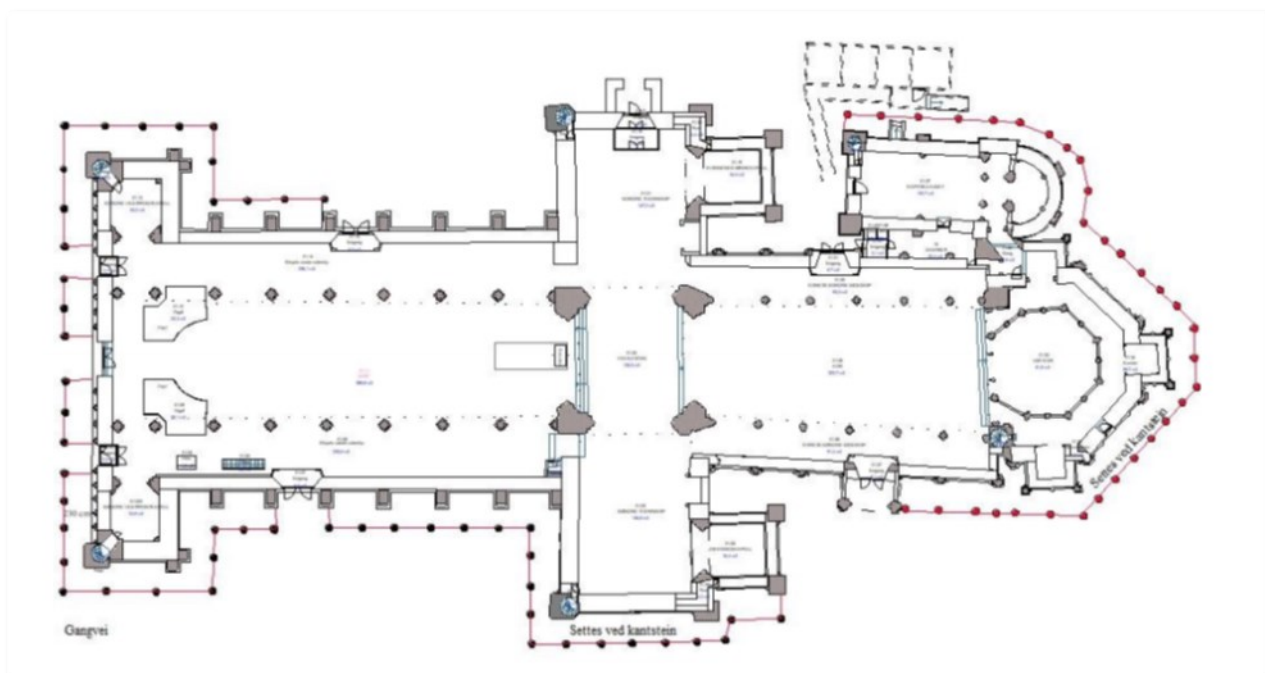
Figurliste

Figur 1.	Oversiktsplan over plassering av pullerter fra Kongeinngangen i sør til Kapittelhuset i nord markert med rødt. Utarbeidd av NDR.....	6
Figur 2.	Tiltakets omfang langs Nidarosdomens fasade i øst.	7
Figur 3.	Graving for fundament ved Kongeinngangen i sør.	8
Figur 4.	Ferdig gravd hull ved Kongeinngangen, som viser tiltakets gravedybde rundt 0,4 m. Det ble registrert kun moderne løsmasser.....	9
Figur 5.	Påvisning av ikke-artikulerte menneskebein (løsfunn utenfor gravkontekst) i hull 27 langs fasaden i nord. Skjelettmaterialet ble gjenbegravd i kanten av samme hull, før nedsettingen av pullert. Massen i hullet kan beskrives som forstyrret kirkegårdsjord blandet med moderne sandgrus.	10
Figur 6.	Alle gravehullene hadde kun moderne sand og grus i de øverste 0,4 m.....	10
Figur 7.	Kapittelhuset i nord.....	11

1 Administrativt

NDR søkte Riksantikvaren om dispensasjon fra Lov om kulturminne av 9. juni 1978 (kml) for inngrep i automatisk fredet kulturminne «Nidaros domkirke kirkested» kulturminne-id. 85130 og «Middelalderbyen Trondheim», kulturminne-id. 90288. Søknaden gjaldt gravearbeid i forbindelse med etablering av pullerter (fig. 1) langs deler av fasaden til Nidarosdomen.

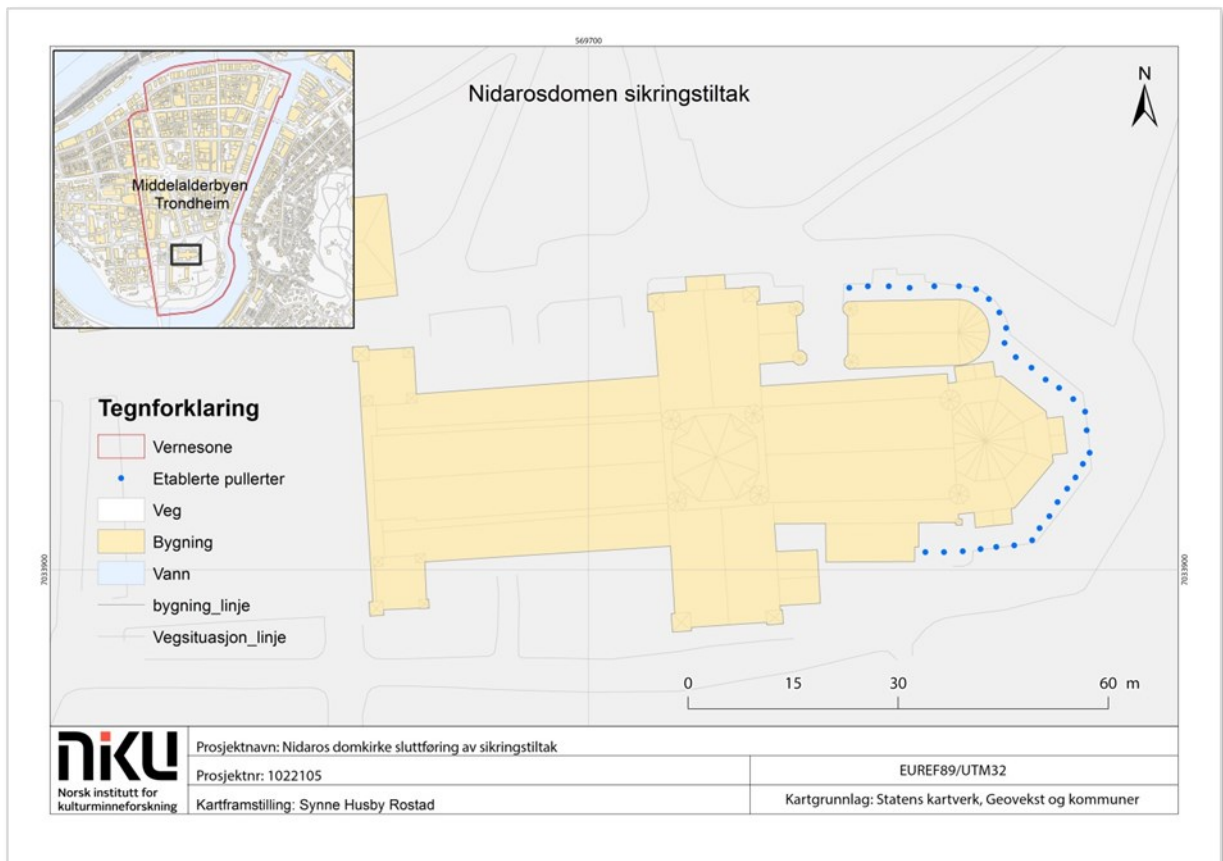
Riksantikvaren anmodet NIKU om en faglig tilråding i saken i e-post datert 05.05.2021 (ref. 21/02592). NIKU ga sin tilråding i brev av 11.05.2021 (ref. 143/21/554.31/KT), der man anbefalte Riksantikvaren å gi dispensasjon fra kulturminnelova § 8, 1. ledd, med vilkår om arkeologisk overvåking/etterkontroll.

Figur 1. Oversiktsplan over plassering av pullerter fra Kongeinngangen i sør til Kapittelhuset i nord markert med rødt. Utarbeidd av NDR.

1.1 Arkeologiske opplysninger

Tiltaksområdet ligger sentralt innenfor det automatisk fredete kulturminnet «Middelalderbyen Trondheim», Askeladden-ID: 90288 (fig. 2). Det er lite data om de arkeologiske forholdene langs fasaden i det aktuelle området og det ble vurdert at tiltaket kunne ha et konfliktpotensial med steinfundament og graver nord for Kapittelhuset. Det var også ønskelig å få nye opplysninger om eventuelle bevarte kulturlag og bevaringsforholdene av lagene, bruken av området i tilknytning til katedralen og andre spor av aktivitet på Domkirkeplatået i en pre-urban fase.

Figur 2. Tiltakets omfang langs Nidarosdomens fasade i øst.

2 Overvåkingen

Til sammen ble det håndgravd 32 hull for fundamentene fra Kongeinngangen i sør (fig.3) til Kapittelhuset i nord (fig. 7). Hullene var plassert ut med ca. 2 meters avstand langs fasaden, en avstand rundt 80 meter.

Hullene målte 0,4 x 0,4 m og det ble gravd i 0,4 meters dybde. Den arkeologiske overvåkingen viste at tiltaket hadde ingen direkte berøring av automatisk fredete kulturlag. Hullene hadde ingen påvisning av kulturlag, og det ble heller ikke gjort funn av middelaldersk karakter. Hull nummer 27 langs nordfasaden hadde påvisning av noen få menneskebein (løsfunn) (fig. 5). Skjelettmaterialet ble gjenbegravd i kanten av samme gravehull. Hullene inneholdt moderne grus og utfyllingsmasser som

bestod av gråbeige, løs sandgrus med småstein, noe teglfragmenter og noen få rustne spiker/metallfragmenter.

Figur 3. Graving for fundament ved Kongeinngangen i sør.

Figur 4. Ferdig gravd hull ved Kongeinngangen, som viser tiltakets gravedybde rundt 0,4 m. Det ble registrert kun moderne løsmasser.

Figur 5. Påvisning av ikke-artikulerte menneskebein (løsfunn utenfor gravkontekst) i hull 27 langs fasaden i nord. Skjelettmaterialiet ble gjenbegravd i kanten av samme hull, før nedsettingen av pullert. Massen i hullet kan beskrives som forstyrret kirkegårdsjord blandet med moderne sandgrus.

Figur 6. Alle gravehullene hadde kun moderne sand og grus i de øverste 0,4 m.

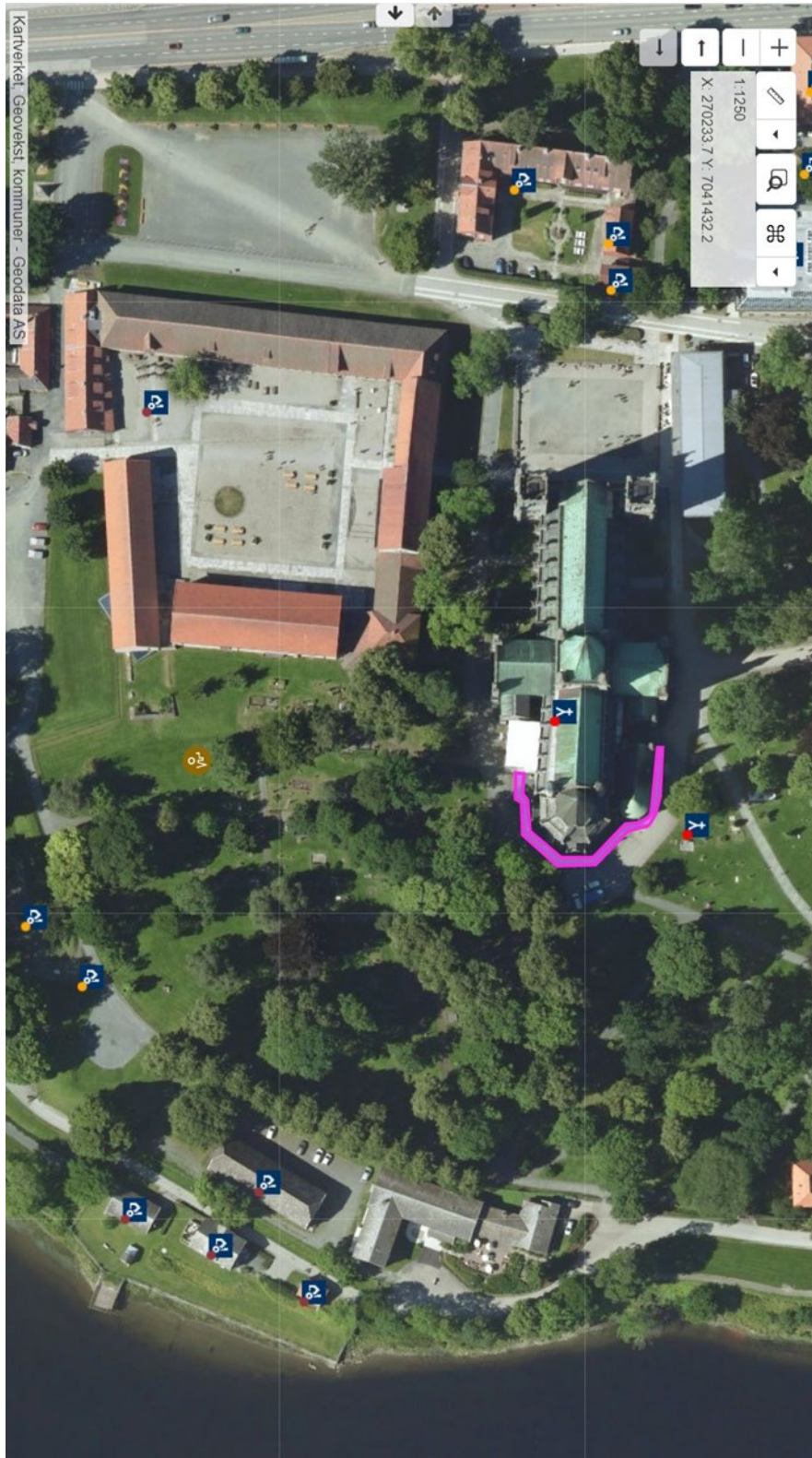
Figur 7. Kapittelhuset i nord.

3 Oppsummering

Hullene ble gravd i et område langs Nidarosdomens fasade som har moderne forstyrrelser. I løpet av denne overvåkingen ble det ikke påvist automatisk fredete/intakte kulturlag eller gjort funn av middelaldersk karakter på nivået ned til 0,4 meter. Noen få løse menneskebein ble registrert i ett av hullene, i forstyrret kirkegårdsjord blandet med moderne sandgrus. Det konkluderes med at alle gravehull for fundament til pullerter har blitt etablert i moderne og forstyrrede løsmasser.

Moderne aktivitet som for eksempel forsterking av fundament, drenering, terrengsenking, sluk og avløp etc. har endret og fjernet det opprinnelige kulturlagsnivået rundt Nidarosdomens fasade i øst.

4 Vedlegg: Kartutsnitt Askeladden

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 72/2022

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736
Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112
Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens
gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00